

Η νεοφανεΐσα, Πόντια Οσία Μήτηρ Σοφία (+1974)

- Χριστομίμητος βίος της Ποντίας ασκήτριας στην Ιερά Μονή Κλεισούρας Καστοριάς
- Η Αγιοκατάταξη αυτής υπό του Οικουμενικού Πατριαρχείου

Η Αγιοτόκος, αγιοτρόφος και αγιόμεστος Ορθόδοξη Εκκλησία ως «Χριστού Γεώργιον» και «επίγειος παραδείσιος Αμπελώνας» αενάως αναδεικνύει νέες οσιακές μορφές, οι οποίες με την ασκητική και χριστομίμητη βιοτή τους εφελκύουν ακόμη το έλεος του Θεού για τους ανθρώπους τούτου του κόσμου.

Ο πρώτος μετά τον Ένα, ο των Εθνών Απόστολος Παύλος, στην «Α΄ προς Κορινθίους» Επιστολή του διακηρύττει: «Τα μωρά του κόσμου εξελέξατο ο Θεός, ίνα τους σοφούς καταισχύνη»(Α΄ Κορινθ. 1,27). Και όντως μια τέτοια ασκητική μορφή, την νεοφανεΐσα Οσία Σοφία, εξελέξατο ο Θεός κατά τους δίσεκτους και εσχάτους αυτούς χρόνους για να δείξει τα θαυμάσιά του και να καταισχύνει με την διά Χριστόν σαλότητα της Οσίας αυτής γυναικός την μωρία του δήθεν σοφού σύγχρονου και «πολιτισμένου» ανθρώπου, που η «κατά κόσμον σοφία του» και όχι η «κατά Θεόν σοφία», τον έχει οδηγήσει στην απώλεια και στο τέλμα.

Ο βίος της Οσίας Σοφίας της Ποντίας

Η Οσία Σοφία, κατά σάρκα θυγατέρα του Αμανατίου και της Μαρίας Σαουλίδη, γεννήθηκε κατά το έτος 1883 στο χωριό Σαρή – Παπά, Κιουρτουνίου Χαλδίας, του Βιλαετίου Τραπεζούντος. Το έτος 1907 και σε ηλικία 24 ετών νυμφεύθηκε τον Ιορδάνη Χοτοκουρίδη από το Τογρούλ Τραπεζούντας του Πόντου με τον οποίο απέκτησε ένα παιδί κατά το 1910, που όμως απέθανε το 1912. Ο δε σύζυγός της χάθηκε στα φοβερά και απάνθρωπα στρατόπεδα εργασίας μέσα στα βάρη του Πόντου.

Η Οσία Σοφία άρχισε την ασκητική βιοτή της από τον αγιοτόκο και αγιοτρόφο Ελληνικό μαρτυρικό Πόντο, όπου σε πλήρη απομόνωση στα όρη και τα βουνά δέχθηκε την επίσκεψη του Θεού και των αγίων του. Σε ένα διωγμό των Ποντίων από τους Τούρκους –Τσέτες ενεφανίσθη ενώπιόν της ο Καβαλάρης αθλητής του Χριστού Άγιος Γεώργιος και αφού της εφάνερωσε τον επερχόμενο κίνδυνο για τους συγχωριανούς της, εζήτησε από την Οσία Σοφία να προειδοποιήσει τους χωριανούς να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους και να κρυφτούν στα γύρω βουνά. Έτσι, τελικώς, σώθηκαν οι συγχωριανοί της.

Από την κήρυξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου το έτος 1914 μέχρι και το 1923, οπότε και αφίχθηκε στο χωριό Αναρράχη Πτολεμαΐδος μαζί με τους πρόσφυγες συγγενείς της, η Οσία Σοφία άρχισε να δέχεται διαδοχικά τις δοκιμασίες της πνευματικής τελειώσεώς της, όπως την εξαφάνιση του συζύγου της, το θάνατο του μονάκριβου παιδιού της, τους ποικίλους διωγμούς, τις στέρσεις και τις πολύμορφες κακουχίες.

Στο μοναστήρι του Αγίου Μάρτιου της Φλώρινας, κατά τα πρώτα ασκητικά της βήματα, έπειτα με την εντολή της Παναγίας στο μοναστήρι του Γενεθλίου της Θεοτόκου Κλεισούρας, έζησε και πολιτεύθηκε εν Κυρίω η Οσία Σοφία. Η Σοφία Χοτοκουρίδου, η νέα οσία της Κλεισούρας με την επιδεικνυόμενη από αυτήν σαλότητα και την κατά Χριστόν μωρία εταπείνωσε τον εαυτό της με τη νυχθήμερη άσκηση και τη σκληραγωγία, όπως οι παλαιοί κατά Χριστόν σαλοί. Η Σοφία με την ασκητική ζωή της ενέπαιζε τις ανέσεις και την τρυφηλότητα του κόσμου, χωρίς να την ενδιαφέρει, αν και η ίδια εμπαιζόταν από τον κόσμο. Ζούσε πλησίον των απλών και αμαρτωλών συνανθρώπων της τους οποίους αγαπούσε με αληθή και ανυπόκριτη αγάπη, αν και ασκήτρια σε απόμακρο μοναστήρι.

Ο Αρχιμανδρίτης π. Κορνήλιος Αθανασάκης γράφει: «Η εμπιστοσύνη της στο πρόσωπο της Παναγίας ήταν ίδια με την εμπιστοσύνη των βρεφών στα πρόσωπα των γονέων τους. Την κοιτούσε στα μάτια την εικόνα της από το στέκι της, το μισοβαμμένο τζάκι, στις πέτρες του οποίου αναπαυόταν κατά τις κρύες νύχτες των υψωμάτων της Κλεισούρας, όπου η θερμοκρασία κατέβαινε

στους 15 υπό του μηδενός βαθμούς Κελσίου. Η Οσία Σοφία κουλουριασμένη σαν το φίδι από το κρύο είχε την Παναγία που την θέρμανε και την συντρόφευε χωρίς να την εγκαταλείπει ποτέ, αλλά ως χειρουργός ιατρός σε δύσκολες στιγμές την έσωζε θαυματουργικά».

Αν και η τροφή της ήταν λιτή, λίγο τουρσί, ένα ξεροκόμματο ψωμίου και σπανιότατα κάποια κονσέρβα ψάρι, είχε πάντοτε κάτι να προσφέρει στους επισκέπτες μαζί με τα θεόσοφα ταπεινά και γεμάτα αγάπη λόγια της. Αν και φορούσε κουρέλια, μοίραζε αφειδώς στους φτωχούς όλα όσα η καλοσύνη των ανθρώπων της έδινε: «πάρτ' το να το φοράς, να χαίρεται η ψυχή μου», τους έλεγε, όταν τη ρωτούσαν γιατί μοιράζει τα ρούχα πού οι άλλοι της πρόσφεραν. Ζούσε στην Κλεισούρα την «προπτωτική κατάσταση» των πρωτοπλάστων συναγελάζουσα τις αρκούδες, φίδια, θηρία του δάσους και όρνεα του ουρανού, τα οποία είχαν οικειότητα μαζί της, ήταν φίλοι της, αφού, όπως έλεγε, όλα τα ζώα ήταν της Παναγίας...

Σε κάποιες συγκεκριμένες περιπτώσεις η Οσία Σοφία θύμωνε πάρα πολύ, τουλάχιστον επιφανειακά έτσι έδειχνε. Όταν λοιπόν άκουγε κάποιον να καθυβρίζει τα θεία, την πρώτη φορά τον συμβούλευε να μη το ξανακάνει. Αν όμως εκείνος συνέχιζε, τότε αντιδρούσε δυναμικά και χωρίς περιστροφές. Όταν γαλήνευε, άρχιζε τις μετάνοιες ζητώντας το έλεος του Θεού και της Παναγίας, και κατηγορούσε τον εαυτό της.

Η Οσία Σοφία η Ποντία, η λεγομένη δια Χριστόν Σαλή, εκοιμήθη κατά τα ξημερώματα της 6ης Μαΐου 1974, ημέρα της Ιεράς μνήμης του Αγίου Ιώβ του Πολυάθλου.

Όπως καταγράφεται στον αγγελομίμητο βίο της Οσίας υπό του Αρχιμ. Κορνηλίου Αθανασάκη, φαίνεται πως είχε λάβει πληροφορία για την κοίμησή της και με πολλή ταπείνωση έλεγε από μέρες νωρίτερα στα χαριτωμένα ποντιακά της: «Θα διαβαίνω πλαν. Έρθεν το χαπάρ». (Θα φύγω, ήρθε το μήνυμα).

Τρεις ημέρες πριν το τέλος της, την μετέφεραν στο κελί, στο επάνω πάτωμα. Στο κορμί της δεν είχε μείνει σάρκα παρά μόνο τα κόκκαλα που πονούσαν. Άναψαν το τζάκι αλλά η καμινάδα ήταν βουλωμένη, γιατί είχαν κάνει μέσα στις σωλήνες τις φωλιές τους τα πουλιά. Ο καπνός από τη φωτιά και το θέαμα της Οσίας σε έκαναν, θέλοντας και μη, να κλαις, ενώ εκείνη παρέμεινε στοργική και γλυκομίλητη.

Ο κόσμος, την αγαπούσε και τη σεβόταν, όταν το έμαθε άρχισε να έρχεται για να τη δει για τελευταία φορά. Όλη τη ζωή της την πέρασε καλογερικά, ασκητικά ως αληθής και ακριβής ασκήτρια, με τέλεια ακτημοσύνη, σωφροσύνη, ταπεινοφροσύνη και υπακοή στο λόγο της Υπεραγίας Θεοτόκου. Μόλις λοιπόν παρέδωσε την τελευταία της πνοή, το καμπουριασμένο,

ταλαιπωρημένο και πολύπαθο σώμα της ήλθε και ίσιωσε ως λαμπάδα αγνή. Το τίμιο λείψανό της το ευπρέπισαν και το τακτοποίησαν όσα πνευματικά τέκνα της ευρίσκοντο κατά την ώρα της τελευταίας της.

Σε μια από τις πολλές πνευματικές της μαθήτριες, κατά την μαρτυρία του Μοναχού π. Δαμασκηνού Παντοκρατορινού, είχε από πριν πει: «Εσύ, κόρη μου, όταν θα πεθάνω, θα είσαι μέσα στην Εκκλησία της Παναγίας και θα κρατάς αναμμένο κερι. Μόλις το μάθεις, το κερι σου θα λυγίσει». Πράγματι, εκείνη μόλις έμαθε ότι η Σοφία εκοιμήθη, μέσα στο καθολικό όπου βρισκόταν εκείνη τη στιγμή, έβγαλε δυνατή φωνή και το αναμμένο κερι της λυγίσε. Της έβαλαν καθαρά ρούχα, που τα είχε από χρόνια ετοιμάσει και τα είχε φυλαγμένα γι' αυτή την ώρα. Είχε αγορασμένο και το «Κρεβάτι», όπως λέγεται το φέρετρο σε εκείνα τα μέρη. Το τίμιο λείψανό της μέχρι την ταφή της, στις 7 Μαΐου, παρέμεινε εύκαμπτο όπως συνηθέστατα συμβαίνει στις κεκοιμημένες μοναχές.

Η Οσία Σοφία η Ποντία εκοιμήθη σε ηλικία 86 ετών και εξ αυτών κατά τα 47 έτη της ζωής της υπηρέτησε την Ιερά Μονή Παναγίας Κλεισούρας.

Αγιοκατάταξη της Οσίας από το Πατριαρχείο

Στις 4 Οκτωβρίου 2011 έγινε η αγιοκατάταξή της από την Ιερά Σύνοδο του Σεπτού Οικουμενικού Πατριαρχείου μας κατόπιν των ενεργειών του Μητροπολίτου Καστορίας κ. Σεραφείμ. Ο δε Παναγιώτατος Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος ο Α΄, την 1η Ιουλίου 2012, ετέλεσε την Θεία Λειτουργία κατά την επίσημη προσκυνηματική του περιοδεία στην Ιερά Μητρόπολη Καστορίας, όπου εγένετο και η επίσημη αγιοκατάταξη της Οσίας Σοφίας στο Αγιολόγιο της Ορθοδοξου κατ' Ανατολάς Εκκλησίας.

Μαρτυρίες για την Οσία Σοφία Ποντία

Ο μακαριστός Μητροπολίτης Λαγκαδά Κυρός Σπυρίδων, καταγόμενος από την Κλεισούρα, θυμάται τις διηγήσεις των γονέων του για τη Σοφία: «Για τη Σοφία άκουσα από τους μακαρίτες τους γονείς μου για πρώτη φορά περίπου το έτος 1940. Περισσότερα όμως άκουσα από την ίδια την νονά μου, όταν ήμουν παιδί 6-7 ετών. Μόνο που την έβλεπες τη Σοφία, μου έλεγαν, αισθανόσουν μια γαλήνη. Έπαιρνε μόνη της το ποτηράκι να σου προσφέρει κρύο νερό. Ήταν άφοβη η Σοφία. Δεν την φοβέριζαν χιόνια, κρύο, αποκλεισμοί, λύκοι. Δεν φοβόταν τίποτα. Ήταν άνθρωπος του Θεού. Αγαπούσε τα μικρά παιδιά. Ήταν

πρόσωπο κοινής αποδοχής. Τη λογάριζαν όλοι, την σέβονταν. Δεν κρατούσε τίποτα δικό της, όλα τα έδινε σε όλους. Όταν είχαν κάποιο πρόβλημα, πήγαιναν στην Σοφία και έβρισκαν την λύση.

Ο δε αρχιμανδρίτης Χρυσόστομος Αβαγιανός (νυν Μητροπολίτης Ελευθερουπόλεως), διάκονος και ιεροκήρυκας τότε στην Μητρόπολη Φλωρίνης θυμάται τα παρακάτω συγκλονιστικά: «Επισκεπτόμασταν την Ιερά Μονή της Κλεισούρας, με τον συνδιάκονό μου π. Γρηγόριο για να προσευχηθούμε, να νιώσουμε αναψυχή και να επισκεφθούμε τη μακαριστή Σοφία.

Τη συναντήσαμε μαζεμένη, ένα σωρό κόκαλα, γεροντικό λείψανο, στο βάθος ενός φούρνου. Ο φούρνος ήταν το κατοικητήριό της. Θυμάμαι την εναγώνια φράση της, σε ποντιακή διάλεκτο: «Είμαι πολλά αμαρτωλή». Θυμάμαι ότι το πρόσωπό της έλαμπε. Το αποστεωμένο σώμα της σε υπέβαλλε. Από τη συνάντηση εκείνη ανέπαφη έμεινε η ζωηρή εντύπωση που μας προξένησε η παντελής έλλειψη δυσωδίας από το στενόχωρο εκείνο μέρος, όπου ζούσε. Το αντίθετο μάλιστα. Το παραμικρό δεν ένιωθα. Πέρασε από τα φτωχό μου μυαλό ότι τα παράδοξα που συναντούμε στα συναξάρια και στους βίους των Αγίων είναι παναληθή. Πιστεύω ότι η ψυχή της μακαριστής Σοφίας θα ελεήθηκε πλούσια από τον πανοικτίρμονα Θεό και ότι οι ασκητικοί αγώνες της, οι προσευχές της, οι σωματικοί κόποι της, η οσιακή ζωή της θα της χάρισαν όχι λίγη παρρησία στο θρόνο του Θεού.

Κάποτε η Σοφία ασθένησε βαριά. Διπλώθηκε στη μέση από τον πόνο. Δημιουργήθηκε ένα πρήξιμο που σιγά – σιγά αυξανόταν. Στη συνέχεια άνοιξε και έβγαινε δυσώδες υγρό για αρκετές ημέρες. Μερικοί μιλούν για περιτονίτιδα. Άλλοι υποστηρίζουν ότι την έσκισε το σκληρό λάστιχο από την πρόχειρη φούστα που φορούσε. Όπως όμως φαίνεται από τις περιγραφές όσων παρακολουθούσαν την υπόθεση, πρέπει να ήταν περισκωληκοειδικό απόστημα, σύμφωνα με την ιατρική ορολογία. Και αυτή άρχιζε να σαπίζει. Η παπαδιά του Παπά – Φώτη και ο ίδιος την παρακαλούσαν να φωνάξουν ιατρό. Μύριζε, αλλά δε δεχόταν καμία βοήθεια ούτε περιποίηση, «θα 'ρθει η Παναγία να με πάρει τον πόνο. Μου το υποσχέθηκε», έλεγε, όπως θυμάται άλλο πρόσωπο από διήγηση της ίδιας της Οσίας».

Πνευματικές διδαχές και λόγοι της Οσίας Μητρός Σοφίας

Ιδιαιτέρως πνευματικές είναι οι διδαχές και οι Λόγοι της Οσίας Μητρός Σοφίας, η οποία νουθετούσε τους ανθρώπους:

1) «Ποτέ να μην πεις ότι είμαι εγώ. Ο Θεός είναι. Εσύ σαν Παναγιώτης, Γιώργος, Γιάννης, Μαρία δεν είσαι τίποτα, αλλά μόνο να πιστεύεις στο

Χριστό. Άμα πιστεύεις, όλα θα έρχονται βολικά, αλλά να μην υπερηφανεύεσαι».

2) «Θα μιλάς σε όλον τον κόσμο. Και σ' ένα μικρό παιδάκι θα μιλάς και θα του λες καλημέρα. Κι αυτό είναι σπλάγχνο του Θεού. Άσε που είναι μικρό. Γέννημα, θρέμμα του Θεού είναι».

3) «Αχ, αν κάνουμε ένα καλό, λέμε κάναμε ένα καλό. Με ποια δύναμη κάναμε το καλό; Με τη δύναμη του Θεού. Έδωσε ο Θεός ευλογία και έκανες το καλό».

4) «Σας παρακαλώ, όποιος κάνει υπομονή, χαρά σ' αυτόν. Όποιος κάνει υπομονή, σαν τον ήλιο θα λάμψει. Πολλή υπομονή να κάνετε».

5) «Όταν δίνετε να μην λέτε έδωσα, έχασα, τάισα. Ο Θεός σας έδωσε τα υπάρχοντα, ο Θεός σας έδωσε ευλογία, για να δίνετε όταν έρχονται από μακριά, να φιλοξενείτε και να τα δίνετε όλα».

6) «Η Παναγία κλαίει, κάθε μέρα κλαίει. Λέει στον Υιό της: «Υιέ μου και Θεέ μου, δώστε στον κόσμο σοφία. Συγχώρησε τον κόσμο». Παναγία μου, προσκυνώ τη χάρη σου. Ο Κύριος λέει: «Εγώ κατέβηκα, σταυρώθηκα, καρφώθηκα και αυτοί δεν πιστεύουν». Αναμένει ο Θεός, αναμένει. Κάνει υπομονή».

7) «Ο φόβος του Θεού κάνει σοφό τον άνθρωπο. Ποιος είναι ο φόβος του Θεού; Όχι να φοβάσαι τον Θεό, αλλά να φοβάσαι να μην στενοχωρήσεις τον άλλο, να μην τον βλάψεις, να μην τον αδικήσεις, να μην τον κατηγορήσεις. Αυτή είναι η σοφία. Ύστερα τα άλλα, για να ζήσεις, σε φωτίζει ο Θεός τι να κάνεις».

8) «Να ζείτε. Χαρά να έχετε. Καλό Πνεύμα. Καλή φώτιση. Η Παναγία να χαρίζει αιωνία ζωή».